

บทที่ ๒

ระเบียบวิธีในการวิจัย

กรอบของการศึกษาวิจัย

ดังที่ระบุไว้แล้วในบทที่ ๑ จุดประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้เพื่อทราบว่าครูประจำภาคมีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบใด มีส่วนร่วมทางการเมืองมากน้อยเท่าใด และบุคลิกภาพสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบใดหรือไม่

ขั้นตอนในการวิจัย กำหนดไว้สามขั้นตอน คือขั้นตอนแรกเป็นการศึกษาค้นคว้าแนวคิดตลอดจนทฤษฎีที่ว่าด้วยบุคลิกภาพแบบประชาธิปไตย บุคลิกภาพแบบอำนาจนิยม และการมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการกำหนดสมมติฐาน การออกแบบวิจัย ตลอดจนเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผลการวิจัย ขั้นที่สอง เป็นการรวบรวมข้อมูลสนามโดยใช้แบบสอบถาม (ดังปรากฏอยู่ในภาคผนวก) การรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดยให้ผู้ช่วยวิจัยนำแบบสอบถามไปถึงมือผู้ตอบเป็นรายบุคคลและเก็บแบบสอบถามคืนทันทีที่ครูประจำภาคในจังหวัดอุบลราชธานีได้ตอบแบบสอบถามเสร็จ ขั้นที่สาม เป็นการนำข้อมูลสนามทั้งหมดที่รวบรวมได้มาทำการคัดเลือก แบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วนั้น จัดตารางทำการวิเคราะห์ โดยใช้การคำนวณเป็นร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ยและทำการทดสอบค่าความแตกต่างระหว่างตัวแปรด้วยวิธีการสถิติแบบ t -test

แนวทางการใช้กลุ่มตัวอย่างเพื่อทำการวิจัย

Allport เสนอแนะไว้ว่า การใช้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาทางด้านบุคลิกภาพ มีสองแนวทางคือ ideagraphic approach เป็นการศึกษากิจกรรมที่มุ่งเป็นกรณีรายบุคคล

โดยใช้วิธีการและตัวแปรต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคล กับ monothetic approach เป็นการศึกษาพฤติกรรมในรูปของการหารูปแบบรวม โดยศึกษากับคนเป็นกลุ่ม^๑

เนื่องจาก ทฤษฎีของกลุ่มนักสถิติวิเคราะห์ส่วนมากเน้นหนักในทาง monothetic approach^๒ ฉะนั้น จึงพิจารณาเลือกศึกษาตามแนวทาง monothetic approach ซึ่งเหมาะสมกับหน่วยศึกษาและแนวความคิดในการวิจัยเรื่องนี้ ส่วนตัวแปรที่กำหนดมาเพื่อการศึกษาแบ่งเป็นตัวแปรอิสระ ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาและเขตปฏิบัติการสอน และตัวแปรตาม ได้แก่ บุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตย บุคลิกภาพทางการเมืองแบบอำนาจนิยมและการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยกำหนดตัวแปรควบคุม คือ อายุ และเขตปฏิบัติการสอน การศึกษากำหนดตัวแปรดังกล่าวนี้เป็นไปตามกรอบเชิงทฤษฎีที่ได้กล่าวถึงมาแล้วในบทที่ ๑

การเลือกหน่วยที่จะทำการวิจัยและศึกษา : วิธีการสุ่มตัวอย่าง

จังหวัดอุบลราชธานี มีพื้นที่ทั้งหมดที่เป็นเขตของคอมมิวนิสต์และนอกเขตแทรกซึมของคอมมิวนิสต์ แบ่งออกเป็น ๑๗ อำเภอ มีโรงเรียนประชาบาล ๑๒๖๔ โรงเรียน มีครูประชาบาล ๖,๖๓๑ คน เป็นครูประชาบาล ชาย ๓,๕๐๓ คน ครูประชาบาลหญิง ๒,๓๒๘ คน^๓ และเพื่อให้ความหนาแน่นของข้อมูลใกล้เคียงกัน ผู้วิจัยจึงเลือกสุ่มตัวอย่าง

^๑G.W. Allport, Personality : A Psychological Interpretation (New York : Henry Holt and Company, 1937), p.22.

^๒Ibid, p 22

^๓กองการศึกษาประชาบาล, กระทรวงมหาดไทย, สถิติการศึกษาประชาบาล ปี ๒๔๒๑ (เอกสารอัดสำเนา).

จากอำเภอที่มีโรงเรียนประชาบาลเกิด ๖๐ โรงเรียนขึ้นไป ซึ่งเป็นอำเภอในเขตแทรกซึม
ของคอมมิวนิสต์ ๕ อำเภอ คือ อำเภออำนาจเจริญ อำเภอกันทรวิชัย อำเภอชานุมาน
อำเภอน้ำยืน อำเภอพุทธริก แต่การแจกแบบสอบถามไม่สามารถจะทำได้ในอำเภอชานุมาน
และอำเภอน้ำยืน เนื่องจากทางราชการไม่อนุญาตให้เข้าทำการศึกษาในอำเภอดังกล่าว
ผู้วิจัยจึงได้เพิ่มจำนวนครูลงในอำเภอที่เหลือ ๓ อำเภอ ส่วนอำเภอนอกเขตแทรกซึมมี ๔
อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอวารินชำราบ อำเภอตระการพืชผล อำเภอเซียงใน
อำเภอเขมรราช ซึ่งแต่ละอำเภอมีประชากรวิจัย ดังแสดงในตารางที่ ๑

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๑

จำนวนประชากรตาม เขตแทรกซึมของคอมมิวนิสต์และนอก เขตแทรกซึม
ของคอมมิวนิสต์

เขตแทรกซึมของคอมมิวนิสต์			นอก เขตแทรกซึมของคอมมิวนิสต์		
อำเภอ	คน	ร้อยละ	อำเภอ	คน	ร้อยละ
อำนาจเจริญ	๖๐๐	๔๔.๑๕	เขมราฐ	๔๘๗	๑๖.๕๔
ศีขุมรังสหาร	๔๔๘	๔๑.๐๖	เขื่องใน	๔๑๖	๑๗.๕๓
บุณฑริก	๒๐๑	๑๔.๗๙	ตระการพืชผล	๔๓๔	๑๔.๗๕
			เมือง	๘๐๕	๒๗.๓๕
			วารินชำราบ	๗๐๒	๒๓.๘๕
รวม	๑,๓๕๔	๑๐๐.๐๐	รวม	๒,๔๕๔	๑๐๐.๐๐

จากลักษณะการกระจายของกลุ่มประชากรวิจัยตามที่กล่าวแล้ว เพื่อให้ได้
 ความเป็นตัวแทนสูงสุด ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างตามโควตา โดยยึดหลักเกณฑ์ว่า
 เมื่อส่งแบบสอบถามไปตามอำเภอต่าง ๆ และพิจารณาแยกย่อยไปตามตัวแปรอิสระ คือ
 เพศ อายุ ระดับการศึกษาและเขตปฏิบัติการสอนแล้ว จะต้องได้แต่ละลักษณะย่อยไม่น้อย
 กว่าร้อยละ ๑๐ ดังที่ปรากฏในตารางที่ ๒ การแบ่งทั้งหมดนี้เพื่อความเป็นตัวแทนประชากร
 ได้ตามหลักการวิจัย^๑

^๑สุวรรณ สุวรรณเวโช, หลักการวิจัยทางสังคมศาสตร์ แนวการเขียนวิทยานิพนธ์
รายงานทางวิชาการและรายงานประจำภาค (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๔),
 หน้า ๑๐๕.

ตารางที่ ๒

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา

และ เขตปฏิบัติการสอน

ตัวแปร	จำนวนทั้งหมด	ร้อยละ ๑๐	ข้อมูลที่ได้รับ	
			จำนวน	ร้อยละ
<u>เพศ</u>				
ชาย	๒,๔๒๔	๒๔.๒	๑๖๓	๓๓.๓
หญิง	๑,๘๗๘	๑๘.๗	๓๒๗	๖๖.๗
รวม	๔,๓๐๓	๔๒.๙	๔๙๐	๑๐๐.๐
<u>อายุ</u>				
๑๔-๓๐ ปี	๑,๑๓๘	๑๑.๓	๑๓๘	๒๘.๒
๓๑-๕๐ ปี	๓,๑๖๕	๓๑.๖	๓๕๒	๗๑.๘
รวม	๔,๓๐๓	๔๒.๙	๔๙๐	๑๐๐.๐
<u>ระดับการศึกษา</u>				
ต่ำกว่าอนุปริญาตลงมา	๒,๖๘๐	๒๖.๘	๑๕๐	๓๘.๘
ตั้งแต่อนุปริญาตขึ้นไป	๑,๖๒๓	๑๖.๒	๓๔๐	๖๑.๒
รวม	๔,๓๐๓	๔๓.๐	๔๙๐	๑๐๐.๐
<u>เขตปฏิบัติการสอน</u>				
ในเขตแทรกซึมคอมมิวนิสต์	๑,๓๕๔	๑๓.๕	๒๐๘	๔๒.๕
นอกเขตแทรกซึมของ คอมมิวนิสต์	๒,๙๔๙	๒๙.๕	๒๘๒	๕๗.๖
รวม	๔,๓๐๓	๔๓.๐	๔๙๐	๑๐๐.๐

การสร้างแบบสอบถาม

จากแนวความคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับบุคลิกภาพและการเมืองที่ได้เสนอมาแล้วในบทที่ ๑ ได้นำมาเป็นเกณฑ์และแนวทางของการสร้างแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งเป็นองค์ประกอบใหญ่ ๆ ๔ ส่วน คือ

๑. ลักษณะส่วนตัว
๒. บุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตย
๓. บุคลิกภาพทางการเมืองแบบอำนาจนิยม
๔. การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

ในส่วนบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ประกอบด้วย ๔ ลักษณะ คือ

๑. ลักษณะของความ เชื่อถือในตัวผู้อื่น
๒. ลักษณะความ เชื่อมั่นตนเองในทางการเมือง
๓. ลักษณะการสนับสนุน เสรีภาพในด้านความคิดและคำพูด
๔. ลักษณะการยอมรับความ เสมอภาคในทางการเมือง และ
๕. ลักษณะการยอมรับในความแตกต่าง^๑

ส่วนบุคลิกภาพทางการเมืองแบบอำนาจนิยม ประกอบด้วย ๔ ลักษณะ คือ

๑. ลักษณะความ เกร็งครัดในประเพณีและวัฒนธรรมเดิม
๒. ลักษณะการยอมรับอำนาจโดยปราศจากการโต้แย้ง
๓. ลักษณะการมีความก้าวร้าวสูง
๔. ลักษณะการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงและไม่ยอมรับในความแตกต่าง
๕. ลักษณะความ เชื่อในอำนาจอันลึกลับ

^๑Fred I. Greestain, "Personality and Political Socialization : The Theories of the Authoritarian and Democratic Character," The Annals of American Academy of Political and Social Science, 361 (1965), pp.81-85.

๖. ลักษณะการไม่ยอมฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง
๗. ลักษณะการนิยมความรุนแรงและการใช้กำลัง
๘. ลักษณะการมองโลกในแง่ร้าย และ
๙. ลักษณะความเคร่งครัด ในประเพณีซึ่งเชื่อว่าความผิดปรกติทางด้านเพศเป็นเรื่องร้ายแรง^๑

ส่วนการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ประกอบด้วย ๓ ลักษณะ คือ

๑. ความสำนึกและความสนใจเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง
๒. การมองเห็นความสำคัญของการเลือกตั้งและระบบพรรค
๓. การมองเห็นความสำคัญและสนใจเข้ากลุ่มผลประโยชน์

แบบสอบถามแต่ละข้อนั้น ใช้หลักการของ Likert คือ มีลักษณะคำถามแบบปิด

คือ เป็นคำถามที่กำหนดคำตอบไว้ดังนี้คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่มีความเห็น ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง การให้คะแนนถ้าเป็นคำถามประเภทบวก ก็ให้คะแนน ๕, ๔, ๓, ๒ และ ๑ สำหรับคำตอบที่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่มีความเห็น ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ถ้าเป็นคำถามประเภทลบ ก็ให้คะแนน ๑, ๒, ๓, ๔ และ ๕

เมื่อผู้วิจัยได้ร่างแบบสอบถามเสร็จแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ร่างขึ้นไปให้อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ ๕ ท่าน ตัดสินเนื้อหาในแต่ละเรื่อง ว่าถ้าผู้ตอบเห็นด้วยอย่างยิ่งแล้ว

^๑T.W. Adorno, et al, Authoritarian Personality (New York : Harper & Row, 1950) การวัดบุคลิกภาพแบบอำนาจนิยมของ Adorno กับพวก มีข้อจำกัดหลายประการ ผู้สนใจรายละเอียดโปรดดูบทวิจารณ์อย่างพิสดาร ใน R. Christie and Marie Johoda, (eds.), Studies in Scope and Method of "The Authoritarian Personality" (New York : Free Press, 1954 : (John P. Robinson and Phillip R. Slaver, Measures of Social Psychological Attitudes (Ann Arbor : Survey Research Center, 1973), pp. 295-452.

จะมีความหมายตามประเด็นนั้น ๆ หรือไม่ ตลอดจนให้ทำการขีด เกลาภาษาและสำนวน ไวยาหาร ตลอดจนตัดทอนเพิ่มเติมบางข้อความ เพื่อหา content validity เมื่อเสร็จ แล้วจึงนำแบบสอบถามที่ผ่านการตัดสินของผู้ทรงคุณวุฒิไปแจกทดสอบกับครูในจังหวัดนนทบุรี จำนวน ๔๐ ชุด ภายหลังที่ได้แบบสอบถามคืนมาแล้ว จึงนำมาทำการตรวจสอบ โดยนำ คำถามต่าง ๆ ไปหาค่าอำนาจจำแนก (discriminative power) ซึ่งถ้าข้อใดได้ค่าอำนาจ จำแนกต่ำ ก็จะต้องทิ้งไปคงเหลือคำถามเพียง ๓๔ ข้อ ต่อจากนั้น ผู้วิจัยจึงนำคำตอบใน ส่วนนี้มาหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวน^๑ (analysis of variance, โปรตูดภาคผนวก)

หลังจากนั้น จึงนำไปทดสอบกับครูในจังหวัดอุบลราชธานี เมื่อวันที่ ๑๓ ถึง ๒๑ เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งคำถามเกี่ยวกับบุคลิกภาพแบบประชาธิปไตย ซึ่งมี ๔ ประการ ได้แก่

๑. คำถามเกี่ยวกับความเชื่อถือในตัวผู้อื่น ซึ่งอยู่ในแบบสอบถามข้อ ๑๔ และ ๑๕
๒. คำถามเกี่ยวกับความเชื่อมั่นตนเองในทางการเมือง ซึ่งอยู่ในแบบสอบถาม ข้อ ๑๖ และ ๑๗
๓. คำถามเกี่ยวกับการสนับสนุนเสรีภาพในด้านความคิดและคำพูด ซึ่งอยู่ใน แบบสอบถาม ข้อ ๑๘ และ ๑๙
๔. คำถามเกี่ยวกับความเสมอภาคในด้านการเมือง ซึ่งอยู่ในแบบสอบถาม ข้อ ๒๐, ๒๑ และ ๒๒
๕. คำถามเกี่ยวกับการยอมรับความแตกต่าง ซึ่งอยู่ในแบบสอบถามข้อ ๒๓, ๒๔ และ ๒๕

^๑สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และ บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ, ระเบียบวิธีการวิจัย ทางสังคมศาสตร์ (ม.ป.ท., ๒๕๒๑), หน้า ๔๗.

ลักษณะของบุคลิกภาพแบบอำนาจนิยม กำหนดไว้ ๔ ประการ คือ

๑. คำถามเกี่ยวกับความเคร่งครัดในวัฒนธรรมและประเพณีเดิม ซึ่งอยู่ในแบบสอบถามข้อ ๑ และ ๒
๒. คำถามเกี่ยวกับการยอมรับอำนาจโดยปราศจากการไตร่ตรอง ได้แย้ง ซึ่งอยู่ในแบบสอบถาม ข้อ ๓ และ ๔
๓. คำถามเกี่ยวกับความก้าวร้าวสูง มีแนวโน้มที่จะประนาม ต่อด้าน ลงโทษผู้ที่ไม่เคารพประเพณีเดิม และระเบียบของสังคม ซึ่งอยู่ในแบบสอบถาม ข้อ ๕, ๖ และ ๗
๔. คำถามเกี่ยวกับการต่อต้านการเปลี่ยนแปลง ไม่ยอมรับในความแตกต่าง ซึ่งอยู่ในแบบสอบถาม ข้อ ๘
๕. คำถามเกี่ยวกับความเชื่อถือในอำนาจอันลึกลับ โชคกลาง ตลอดจนความคิดที่จะแบ่งชนชั้นของมนุษย์ในสังคม ซึ่งอยู่ในแบบสอบถามข้อ ๙
๖. คำถามเกี่ยวกับการไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง ซึ่งอยู่ในแบบสอบถามข้อ ๑๐
๗. คำถามเกี่ยวกับความนิยมรุนแรง การทำลาย และใช้กำลังในการดำเนินชีวิต และการแก้ไขปัญหา ซึ่งอยู่ในแบบสอบถามข้อ ๑๑
๘. คำถามเกี่ยวกับการมองโลกในแง่ร้าย ซึ่งอยู่ในแบบสอบถามข้อ ๑๒
๙. คำถามเกี่ยวกับการถือว่า ความผิดปกติทางเพศหรือการกระทำใด ๆ ทางเพศที่ขัดต่อประเพณีเดิมเป็นเรื่องร้ายแรง น่ารังเกียจ ซึ่งอยู่ในแบบสอบถามข้อ ๑๓ และ ลักษณะคำถามของการมีส่วนทางการเมือง กำหนดไว้ ๓ ประการคือ
 ๑. คำถามเกี่ยวกับความสำคัญและความสนใจในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งอยู่ในแบบสอบถามข้อ ๒๖, ๒๗ ๒๘ และ ๒๙
 ๒. คำถามเกี่ยวกับการเห็นความสำคัญของการเลือกตั้งและระบบพรรค ซึ่งอยู่ในแบบสอบถาม ข้อ ๓๐, ๓๑ และ ๓๒
 ๓. คำถามเกี่ยวกับการเห็นความสำคัญของกลุ่มผลประโยชน์ และสนใจจะเข้าร่วมในขบวนการกลุ่มผลประโยชน์ ซึ่งอยู่ในแบบสอบถาม ข้อ ๓๓, ๓๔

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว ได้นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์แล้ว ปรากฏได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ ๔๕๐ ชุด ต่อจากนั้นจะแบ่งคำถามในแบบสอบถามโดยใช้หลักการของ Likert และใช้วิธีนับแจกแจงความถี่ หากค่าเป็นร้อยละ ตลอดจนค่าเฉลี่ยและค่าความแปรปรวน เพื่อมองภาพบุคลิกภาพทางการเมืองโดยทั่วไป ของครูประจำบาลทั้งหมดในลักษณะภาพรวมก่อน และเพื่อดูว่าครูประจำบาลมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงหรือต่ำเพียงใด ต่อจากนั้นก็นำแบบสอบถามมาจำแนกตามตัวแปรอิสระ ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และเขตปฏิบัติการสอน เพื่อดูความถี่ของลักษณะย่อยในแต่ละตัวแปร หลังจากนั้นจึงนำมาวิเคราะห์ความแตกต่าง โดยการควบคุมตัวแปรและใช้เทคนิคทางสถิติ แบบ t-test เข้าช่วย การควบคุมตัวแปรนั้นเป็นการวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์จริงของตัวแปร เป็นการป้องกันการเข้าใจผิดจากความสัมพันธ์เทียม (spureousness) อันอาจจะเกิดขึ้นได้

การคำนวณหาค่า t-test ใช้สูตรดังนี้คือ

$$t = \frac{\bar{X}_A - \bar{X}_B}{\sqrt{\frac{S_A^2}{N_A} + \frac{S_B^2}{N_B}}}$$

t = ค่าที่ต้องการทดสอบ

\bar{X}_A = ค่าคะแนนเฉลี่ยของประชากรกลุ่มที่ ๑

\bar{X}_B = ค่าคะแนนเฉลี่ยของประชากรกลุ่มที่ ๒

S_A^2 = ค่าความแปรปรวนของประชากรกลุ่มที่ ๑

S_B^2 = ค่าความแปรปรวนของประชากรกลุ่มที่ ๒

N_A = จำนวนประชากรกลุ่มที่ ๑

N_B = จำนวนประชากรกลุ่มที่ ๒

degree of freedom (df) = ∞ เนื่องจากประชากรมีจำนวนมาก

$$\text{คะแนนเฉลี่ย} = \frac{\text{คะแนนรวมทั้งหมด}}{\text{จำนวนคน} \times \text{จำนวนข้อ}}$$

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย